

Lärgrupp:

SÅ FUNKAR UNGDOMSFOTBOLL

– OM GEMENSKAP OCH KONFLIKTER I VÄRLDENS
ROLIGASTE IDROTT

INSTUDERINGSFRÅGOR

KOM IGÅNG:

Det är roligt att filosofera kring lagidrott och ledarskap. I detta studiehäfte får du diskussionsunderlag och instuderingsfrågor till "Så funkar ungdomsfotboll." Använd begreppen i boken tillsammans med dina egna erfarenheter och börja diskutera. Hur blir man en bra ledare? Vad driver dig att engagera dig i barn- och ungdomsidrotten? Hur får lockar vi så många som möjligt att idrotta så länge som möjligt? Vrid och vänd på alla gamla och nya sanningar.

Håller du på med en annan lagidrott än fotboll? Det gör inget. Det går utmärkt att byta ut "fotboll" i texten mot en annan lagidrott. Påbörja arbetet med att göra idrotten ännu roligare för ännu fler!

LÄXA INFÖR FÖRSTA TRÄFFEN:

Läs förord, inledning samt Del 1 av boken. Fundera på dina drivkrafter: Varför engagerar du dig i som idrottsledare? Vad är det som gör idrotten viktig och värdefull? Om du tränar ett lag: Fråga dina spelare vad de tycker är det bästa med att vara med i laget. Hör dig även för bland andra ledare: Vad värdesätter de mest inom idrotten? Hur kan man göra för att stärka de värdena i er förening?

INNAN MÖTET

Innan varje möte: Läs igenom studiehäftets frågeställningar för respektive kapitel. Frågeställningarna är så många (och intressanta) att det kan vara svårt att hinna med alla. Pricka för de punkter du tycker är extra intressanta att diskutera. Jämför din lista med de andras innan ni börjar diskutera. Utse en ordförande och gör en enkel dagordning. Inled varje diskussion med att gå "varvet runt" och låt mötesdeltagarna ge ett kort svar vad de tycker innan diskussionen börjar.

ANTECKNINGAR

DEL 1

ETT LANDSKAP AV VÄRDERINGAR TAR FORM

LÄS FÖRORD OCH INLEDNING: ATT TVIVLA PÅ FOTBOLLEN

- I förordet står att fotbollen är "en ideologisk spegel som har bäring långt bortom idrotten." Vad tror du författaren menar?
- Vilken typ av ledare försöker du vara? Vilka är de grundläggande värderingarna som du försöker förmedla till barnen och ungdomarna i verksamheten? Vad lär sig en ung människa om livet under åren i en lagidrott?
- En värdekonflikt uppstår när något vi tycker är viktigt och värdefullt står i motsatsställning till något annat som ur ett annat perspektiv är viktigt och värdefullt. Väljer vi det ena förstörs det andra. Känner du igen dig i det inledande kapitlets beskrivning av fotbollen som en balansgång mellan oförenliga värden? Ge exempel ur din egen vardag på värdekonflikter både inom och utanför lagidrotten. Har du själv känt dig kluven inför egna beslut tagna under exempelvis matchcoachning?
- Har du som ledare stött på föräldrar och eller barn som varit mycket upprörda över de beslut du fattat? Har du känt dig orättvist anklagad? Hur kändes det? Kan du se hur dina egna värderingar som du grundat dina beslut på i de här situationerna har stått i konflikt med de värden andra, ur ett helt annat perspektiv, tyckt varit de viktigaste?
- Tycker du det finns sidor av lagidrott som får dig att tvivla eller känna dig upprörd? Är det i så fall enskilda "rötägg" till exempel råtoppande knattetränare som gjort dig arg eller handlar det om större mer övergripande strukturer som exempelvis din egen eller andra förenings sätt att organisera lag och talangutveckling?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 2: ETT LANDSKAP AV VÄRDERINGAR TAR FORM.

- I kapitlet beskrivs gemenskapen i ett fotbollslag och de drivkrafter som hotar sammanhållningen i gruppen. En ledare skall hela tiden balansera olika viljor. I kapitlet lyfts två centrala värdekonflikter fram för att spegla dessa spänningar. Vilka är de? Ge exempel från din egen verksamhet på dessa värdekonflikter. Hur har du löst konflikterna?
- Diskutera "väderstrecken" och den ideologiska kartans fyra ideologier. Använd egna ord och definiera varje ideologi. Ta hjälp av slagorden i bildillustrationernas pratbubblor och genom egna exempel. Fundera på kronologin. I vilka åldrar brukar respektive ideologi vara framträdande? Hur ser det ut i din förening?
- I kapitlet beskrivs hur vi som ledare eller föräldrar kan skifta i värderingar beroende på perspektiv för stunden. På föräldramötet förespråkar vi *gruppgemenskap*, i cupfinalen förespråkar tränare och föräldrar till starka barn *lagstyrka*, när vårt barn visar sig extra talangfullt tycker vi *talangutvecklingens* värdegrund är självklar och när vi läser *Fotbollens spela lek och lär – breddutveckling*. Känner du igen dig?
- Föräldrar till starka barn kan tycka det är bra med nivågruppering och hittar argument för att dela upp barnen i starka barn för sig och svaga barn för sig. Föräldrar till svaga barn tycker då å andra sidan att "nivågruppering" är regelrätt toppning som favoriserar de starka barnen och som får deras barn att känna sig utanför. Det finns många fler exempel på begrepp som skiftar i betydelse beroende på perspektiv – diskutera hur begrepp så som "toppning", "nivågruppering" och "talangutveckling" kan förvandlas från ont till gott och tillbaka till ont igen beroende på vilken sida gränsen på nivåindelningen ens barn hamnar.
- Fundera på varför det är viktigt att föreningen ger stöd till ledare och spelarnas föräldrar genom tydliga riktlinjer, men också varför det är viktigt att förankra riktlinjer och värdegrund - Hur gör man det? Hur skulle ni kunna jobba i er förening?

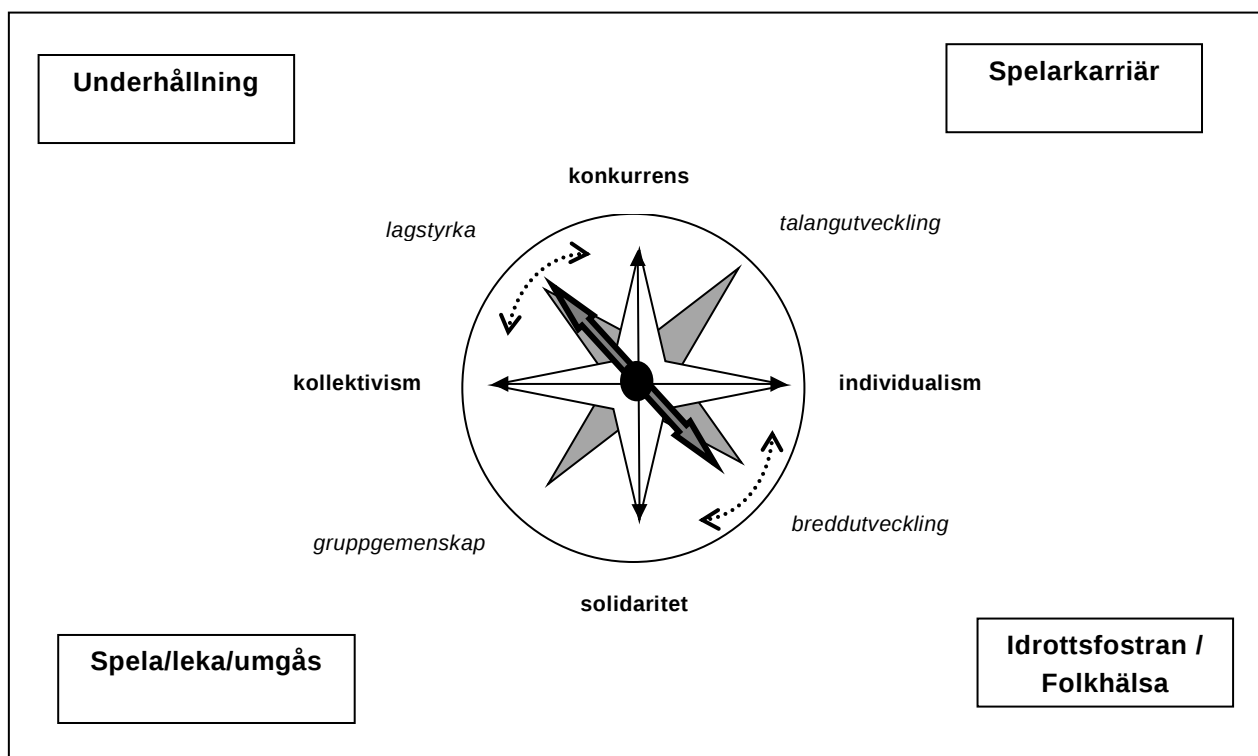
ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 3 OCH 4: VARFÖR FINNS VI TILL (SOM FÖRENING)?

- Värdeschemat ger oss en karta. Vi styrs ofta av vår magkänsla och en situationsbunden logik när vi fattar våra beslut. Vår moraliska kompassnål pekar därför ofta åt det håll vi för stunden har våra egenintressen och motiv – ge exempel. Vi säger en sak i ett sammanhang och gör kanske något helt annat i ett annat sammanhang. Kompassnålen snurrar runt. Vi riskerar att uppfattas som hycklare – varför då? Boken lyfter fram grundläggande frågeställningar som får oss att lämna vår situationsbundna trångsyn: *Vilka är de?* Diskutera frågeställningarna. Vartåt pekar kompassen för dig i detta mer långsiktiga perspektiv?
- Fundera på skillnaden mellan meningen *inom* idrottens ramar (att träna och leva för att nå målen man har som idrottare eller som ledare) och meningen *med* idrotten (frågan man kan ställa sig när idrottskarriären är över). Vad ser du som meningen *med* idrotten i den verksamhet du är delaktig i?
- I kompassen pekas fyra huvudsakliga drivkrafter till att organisera fotboll i en förening: vilka är de? Fundera på om och i så fall hur dessa drivkrafter existerar samtidigt i ett lag eller förening. Hur skall dessa drivkrafter balanseras till starka föreningsbyggen? Går det? Eller måste lagidrotten splittras upp i olika typer av verksamhet beroende på syfte?
- I boken beskrivs en "folkhemskompromiss" där den breda folkrörelsefotbollen lever i symbios med elitfotbollen. Hur ser denna kompromiss ut? Fundera över fotbollens enhet. Varför har det setts som viktigt att hålla ihop elit och bredd?
- *Folkhälsa* innebär mer än bara "starka ben och friska lungor" och är intimt kopplad till barnrättsperspektivet. Diskutera begreppen *folkhälsa* och *barnrätt*. Hur stärker fotbollen folkhälsan, eller gör den det? Skulle fotbollen och annan lagidrott behöva organiseras annorlunda så att den fick ett tydligare barnrättsperspektiv? Vad händer då med fotbollen enhet?
- Idrottsfostran definieras i boken som "social fostran i idrottslig klädnad" och delas upp i två komponenter: föreningsfostran och tävlingsfostran. Vad är skillnaden? Diskutera hur olika uttryck dessa komponenter av idrottsfostran kan få beroende på ledarskap och föreningens värdegrund.
- Åskådarens perspektiv är ofta ett helt annat än den aktiva spelarens. Fundera och diskutera publikens drivkrafter. Med vem är åskådaren lojal? Fundera på hur olika dam- och herrfotboll värderas i nyhetsmedia. Hur påverkas pojk- och flickfotbollen av de olika förväntningar som finns på deras fotbollsspelande?
- Är vi på väg mot en tudelad barn- och ungdomsfotboll? Där ena riktningen vilar på en barnrättslig värdegrund i syfte att stärka folkhälsan och en riktning har det sitt huvudsakliga syfte att förse elitfotbollen med välutbildade spelare. Vad har den utvecklingen i så fall för konsekvenser? Får vi två idrotter istället för en? Går det att samtidigt uppfylla samhällets krav att barn- och ungdomsfotbollen i första hand

skall främja folkhälsan och elitidrottens krav på en mer kompromisslös tävlingsfostran av de barn som har förutsättningar att nå elitnivån?

ANTECKNINGAR

LÄXA INFÖR ANDRA TRÄFFEN:

Läs del 2 av *Så funkar ungdomsfotboll*. Avsnittet berör ideologier med kollektivet i centrum. Utse en person i lärgruppen till förespråkare för *gruppgemenskap* och en för *lagstyrka*. Dessa två skall under hela mötet lyfta fram respektive ideologis argument och även komma med motargument när ideologin attackeras. I hemläxan inför mötet ingår också att fråga spelare och ledare i era lag vad de menar med "laganda" och hur de tror lagandan och gemenskapen kan stärkas.

Glöm inte att gå igenom frågeställningarna och pricka för dem du tycker är intressantast att diskutera.

DEL II

UNGDOMSFOTBOLLENS IDEOLOGIER MED KOLLEKTIVET I CENTRUM

LÄS KAPITEL 5: GRUPPGEMENSKAP – KOLLEKTIVET OCH SOLIDARITETEN

- Så här definieras gruppgemenskap i boken: *"I gruppgemenskapens ideologi är lojaliteten till kollektivet och solidariteten mellan dess individer grundläggande värden."* Beskriv värdegrunden med egna ord. Vad säger er "expert"? Vad menas med att ideologin har ett "inifrån perspektiv"?
- En ledare ställs på stora krav om hon eller han vill betona gruppgemenskapens värdegrund både under träning och match. Diskutera vilka utmaningar ledaren ställs inför.
- Gruppgemenskap innebär inte en kravlös gemenskap. Vem bestämmer? Hur ser ledarskapet ut?
- Plocka fram och diskutera argumenten för gruppgemenskapens värdegrund. Vilka är de starkaste?
- Vilka är nackdelarna med gruppgemenskapens värdegrund? På vilket sätt kommer gemenskapen i konflikt med andra viktiga värden inom lagidrotten? Hur möter förespråkare för gruppgemenskap invändningarna? Låt er expert komma till tals.
- Skulle man kunna bedriva all barn- och ungdomsfotboll med enbart gruppgemenskap som värdegrund och ändå få fram en seniorelit? Hur skulle en sådan fotbollsutbildning se ut för att lyckas? Vilken pedagogik skulle krävas? Tänk kreativt!

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 6: LAGSTYRKA – KOLLEKTIVET OCH KONKURRENSEN

- Så här beskrivs *lagstyrkans* ideologi i boken: " *lagstyrka* betonar dels kollektivet och kollektivets gemensamma mål, dels konkurrensen mellan spelarna om platserna i laget." Vilka konsekvenser får det för synen på ett lag? Vem bestämmer vilka som skall vara med?
- Lagstyrkans värdegrund bygger på att spelarna är rörliga mellan föreningar medan de vänskapsband gruppgemenskapen bygger på är fasta. Fundera på varför man ur ett åskådarperspektiv kan tycka lagstyrkeprincipen är helt naturlig samtidigt som man ur ett föräldraperspektiv kan tycka att principen är fruktansvärd och kan likställas med mobbning. Vad säger er förespråkare för lagstyrka?
- Plocka fram och diskutera argumenten för lagstyrkans värdegrund. Vilka är starkast? Vilka konsekvenser har ideologin på ett lagbygge?
- De flesta föräldrar tycker väldigt illa om toppning, men varför är det ändå ofta lätt att få med sig en majoritet av föräldrar att toppa laget när barnen är små och varför blir det självklart att truppen skall "nivågrupperas" när regelverket kring serieanmälan ger tillåtelse att maximera spelstyrkan? Varför är det så svårt att se de svaga barnens utanförskap?
- Diskutera krafterna bakom "resultatfixering" och "toppning". Vilka är de förväntningar inom laget som driver på? Hur ser bilden av lagidrott ut så som den förmedlas via sportsidorna? Bidrar mediabilden till ett ökat tryck att spela i vinnande lag?
- När är konkurrens bra och när är det dåligt för ett lag eller för en spelares motivation? Låt experterna för gruppgemenskap och lagstyrka lyfta fram exempel.

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 7: KOLLEKTIVETS SAMMANBROTT

- Kapitlet beskriver en rörelse i ungdomsfotbollen från gruppgemenskap och laganda under knatteåren, via ökad resultatfixering och lagstyrka under de allra tidigaste tonåren, till talangutvecklingens fokus på enbart de starkaste spelarnas utveckling från mitten av tonåren. I sista skedet blir det viktigt att spela på "rätt nivå" för att utvecklas. Det är som om fotbollens egen tävlingslogik bryter ned lagidrottens kanske mest centrala värde: lagandan. Måste det vara så?
- Diskutera krafterna som kittar samman laget och sedan krafterna som bryter ned laget. Bör man som enskild ledare eller som förening balansera upp tendensen till "klubbar i klubben" för att göra verksamheten stabilare på sikt? Går det?
- Använd bilden av normalfördelningskurvan för att diskutera hierarkier (skapade av nivågruppering och matchcoachning), motivationens mekanismer och den relativa ålderseffekten. Hur skulle man kunna göra för att neutralisera den relativa ålderseffekten? Hur kan man göra för att i ord och handling uppmuntra fler än bara de allra bästa?
- Är det bäst att vara bäst eller bäst att vara sämst? Eller är flexibla matchmiljöer och träningsnivåer allra bäst? I så fall: Vad händer med laganda och gemenskap om man bryter upp de åldersgruppshomogena lagen?

ANTECKNINGAR

LÄXA INFÖR TREDJE TRÄFFEN:

Läs del 3 av *Så funkar ungdomsfotboll fram till och med kapitel 13*. Utse två experter, en som förespråkar den traditionella formen av talangutveckling i småklubbar och en som förespråkar ungdomsakademier. I läxan ingår även att ni frågar era spelare: 1) Hur man blir bra i fotboll? 2) Vad är en talang? 3) När vet man om en spelare kan bli riktigt bra? 4) Vad motiverar dig att satsa på att bli bättre i fotboll?

DEL III

UNGDOMSFOTBOLLENS IDEOLOGIER MED INDIVIDEN I CENTRUM

LÄS KAPITEL 8: TALANGUTVECKLING – INDIVIDEN OCH KARRIÄREN

- *Talangutveckling* betonar dels **konkurrens** mellan spelarna, dels **individualism**. Klubben prioriterar de starkaste spelarna utveckling. Sammanhållning och spelstyrka i det ursprungliga laget blir lidande. Kapitlet beskriver också hur de ungdomar som inte blir utvalda tappar i motivation och tenderar att välja bort idrotten. Är det så?
- Diskutera talangutvecklingens värdegrund. Hur ser det ut i din förening: Får alla som vill chansen? Vem bestämmer i annat fall vilka som skall flyttas upp i seniorlaget? Eller är problemet snarast att de mest intresserade spelarna lockas iväg från klubben?
- Vilka är argumenten för talangutveckling? Känner du igen konflikterna som uppstår kring talangutvecklingens värdegrund? Vad säger experten: Satsar vi tillräckligt på talanger?
- Vem är en talang? Vad är talang? När visar sig "äkta" talang? Går det att skilja ut "äkta" talang från fysisk mognad?
- Diskutera konflikterna som uppstår om det finns fler ungdomsspelare än seniorlaget kan "svälja". Hur skall man göra för att behålla de unga vuxna spelarna inom fotbollen? Skulle föreningsstruktur och tävlingssystem kunnat se annorlunda ut?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 9: TALANGUTVECKLING: VÄGARNAS TILL LANDSLAGET

- Diskutera utifrån bokens resonemang alla faktorer som krävs för en framgångsrik fotbollskarriär (eller i annan lagidrott). Kan vem som helst nå elitnivå med rätt träning och rätt motiverande miljö? Hur uppstår passionen och den inre drivkraften att lyckas mot alla odds? Beror framgången i slutändan, oavsett medfödda egenskaper och stark inre drivkraft, på ren tur? Ta Zlatan som exempel och Markus Rosenberg, eller Mathias Ranegie.
- Diskutera fördelarna med den breda "folkrörelsemodellen" för talangutveckling. Vilka har varit våra framgångsfaktorer? Vilka brister har modellen? Skulle samma modell kunna bli ännu bättre med riktade resurser för att stärka verksamheten i mindre föreningar och genom ett allmänt utbildningslyft?
- Står vi inför nya tider där den gamla folkrörelsefotbollen aldrig kan uppfylla kraven på spelarutbildning internationell elitfotboll kräver? Vad säger förespråkaren för akademier?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 10: UNGDOMSAKADEMIN OCH STRUKTUROMVANDLINGEN

- I Kapitlets inledning beskrivs Tipselitprojektet. Vilka är bevekelsegrunderna för att koncentrera resurserna i svensk spelarutveckling till elitfotbollens föreningar? Är Tipselitprojektet det bästa som hänt svensk fotboll?
- Tipselitprojektet har en tydlig slagsida mot pojkfotbollen, varför tror du det är så?
- All talangutveckling har drag av "självuppfyllande profetior" enligt bokens resonemang. Varför då? Går det att motverka?
- I kapitlet beskrivs en strukturomvandling i svensk ungdomsfotboll. Vad är det som har hänt enligt bokens resonemang? Stämmer beskrivningen med dina

erfarenheter? Hur skiljer sig stad från landsbygd? Hur skiljer sig flickfotbollen från pojkfotbollen? Ser vi samma utveckling i andra lagidrotter?

- Bidrar akademierna till att det blivit allt svårare att hålla igång äldre ungdomslag? Hur i så fall? Finns det andra anledningar till att barn och ungdomar "tappar intresset" för organiserat fotbollsspel än de som boken diskuterar?
- Hur skulle man kunna göra för att fler ungdomar skulle vara motiverade att hålla på längre? Vad tror du är viktigt för att en äldre tonåring skall vara motiverad att satsa på fotboll?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 11: UNGDOMSAKADEMIN OCH SELEKTIONSSTRUKTUREN

- Miljöerna som byggs upp på pojksidan av Tipselitprojektet är resursstarka, inriktade på spelarutveckling och fyllda av motiverade och mycket ambitiösa spelare. I kapitlet lyfts fram att tipselitprojektet dessutom driver på för att herrelitföreningarna skall matcha fram unga spelare in i seniorverksamheten. På så vis blir tipselitprojektet ett konsekvent uttryck för talangutvecklingens värdegrund. Diskutera för och nackdelar med att koncentrera många starka ungdomsspelare till några få lag. Hur påverkas din förening?
- I kapitlet spekuleras det om tur och otur. En rad spelare klarade sig med nöd och näppe kvar i akademierna och blommade sedan ut som elitspelare. Har du till andra exempel där marginalerna mellan framgång och avveckling varit små? Andra har en karriärväg som inte alls hade med talangprogrammen att göra. De har blivit framgångsrika som seniorer, men skulle inte överhuvudtaget haft en chans i en akademi. Diskutera bokens exempel.
- Ofta säger man att de som lyckats har haft en hetare vilja än dem som inte nått hela vägen. Är det bara viljan det hänger på? Kan det inte vara så att många heta viljor slocknat i förtid för att dörrar stängts?
- Talangutvecklingen i akademierna har också drag av talangavveckling. Hade det varit bättre att talangutveckling skett på lägre nivå och att bara de spelare som var

mogna tog steget till elitnivån? Hade det i så fall haft en positiv inverkan på den lokala seniorfotbollen?

- Sverige är ett land med en relativt liten befolkning och ett inte helt fördelaktigt klimat. Hur tycker du svensk fotboll skall göra för att våra landslag skall vinna medaljer på de stora mästerskapen? Är rent av tiden förbi då vi kunde mäta oss med de stora nationerna?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 12: BADWILL ÄR INTE GOODWILL

- Många fotbollsatsningar slutar i besvikelse i slutet av junioråldern. Spelare som ena dagen satsat hårt slutar med fotbollen den andra. En del av dem kanske tycker att de är färdiga med fotbollen, men många unga fotbollsspelare känner sig svikna av sin förening. Risker är förstås stor att de blir bittra på fotbollen och människorna i den. Det är heller inte alltid de som är kvar inom föreningen ägnar så värst många tankar på dem som blivit bortsorterade. Tror du att det finns bitterhet riktad mot din egen förening? Eller mot dig?
- Fotboll är väldigt roligt och engagerande. Fotbollen präglas också av sina värdekonflikter. Just därför blir känslorna också starka när idrottdrömmar krossas eller när spelare utesluts ur gemenskapen. När spelarna är små skyller vi på enskilda rötägg bland tränarna som "toppar". När spelarna blir större är det själva föreningsstrukturerna som säger att vi skall "nivåseparera" och välja ut talanger. Det skapas således opersonliga föreningsstrukturer som riskerar att göra människor besvikna. Tycker du utslagning hör till spelet och idrotten eller borde vi tänka till kring dessa frågor?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 13: OM ATT ÅTERVÄNDA TILL BYN

- Ta fram värdekompassen. Fundera på skillnaderna mellan elitidrottens intressen av att hitta utvecklingsbara individer till arenafotbollen och samhällets intresse av att aktivera alla barn (särskilt de svaga). I den svenska folkrörelsemodellen förenades de två motstridiga perspektiven i en slags symbios. Repetera hur modellen såg ut och hur kompassnålen rörde sig från barnidrotten till den vuxna arenaidrotten.
- Vad händer om barn- och ungdomsfotbollen på väg att delas upp i ett "elitförberedande spår" och i ett folkhälsofrämjande breddspår? En moralisk kompass kan inte peka åt två håll samtidigt. Får vi två idrotter med två olika syften och två olika värdegrunder? Vad skulle hända med folkrörelseidrotten i så fall? Vad händer med samhällets ekonomiska stöd? Vilken av de två idrotterna skall finansieras av allmänna medel? "Amerikaniseras" elitfotbollen i den här processen? Går vi mot en sluten elitfotbollsliga vilande på en affärsmässig grund snarare än på idrottens gamla ideal? Vad skulle det få för konsekvenser för vår syn på vad idrott är? Fundera och diskutera!

ANTECKNINGAR

LÄXA INFÖR FJÄRDE TRÄFFEN:

Läs kapitel 14 och 15 om breddutveckling. Utse en förespråkare för breddutveckling och låt förespråkarna för gruppgemenskap, lagstyrka och talangutveckling repetera sina argument i kontrast till breddutveckling. Alla skall dessutom tänka ut en skiss över den optimala modellen för en ungdomsfotboll där så många som möjligt vill spela fotboll så länge som möjligt. Fundera på värdegrund, seriesystem, spelarutbildning och kravbilden i en föreningslicens. Fråga era spelare hur de skulle vilja att deras förening såg ut. Fråga också vad de själva skulle kunna göra för att föreningen blev så som de ville.

LÄS KAPITEL 14: BREDDUTVECKLING - SPELARUTVECKLING I GEMENSKAP

- Den ideologi som boken kallar *breddutveckling* bejakar individualism samtidigt som den betonar solidaritet mellan spelarna i gemenskapen. Ideologin bygger på ett individualiserat utbildningsperspektiv, medan principerna för gruppgemenskap styr lagens uppbyggnad. De långsiktiga utbildningsmålen blir viktigare än resultaten. Vad säger experten om ideologins främsta argument?
- Ofta lyfts en idealiserad bild av en mindre förening på landsbygden fram som modell. I boken kallas det *grupplänkmodellen*: Vad innebär modellen? Hur organiseras lagen? Diskutera hur en sådan modell kan fungera i verkligheten. Vilka är svårigheterna?
- Breddutveckling manar fram en annan typ av individualism än talangutvecklingens konkurrenspräglade synsätt. Hur ser skillnaden ut? Hur kan man få spelarna att ta individuellt ansvar ur breddutvecklingens perspektiv?
- Vad innebär begreppet "puckelstyrka" i träningsupplägg och för tränarnas attityder? Skulle ni i er klubb kunna jobba mer med åldersgruppintegration och grupplänkar? Eller gör ni det redan?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 15: BREDDUTVECKLINGENS ELITPROJEKT

- I boken påstås att konturen av en alternativ ungdomsfotboll börjar ta form. Allt fler föreningar runt om i landet börjar formulera visioner om en barn- och ungdomsfotboll sätter en inkluderande fotboll i främsta rummet. Är det så? Borde det vara så?
- Talangutvecklingens problemformulering är given: Hur matchar vi fram de största talangerna? Problemställningen blir: *Vi måste satsa mer på utvalda talanger*. Vi måste se till att de största talangerna får bästa möjliga träning och matchning. Hur

ser breddutvecklingens problemformulering ut? Vilka är följdfrågorna? Diskutera om ett tydligare fokus på breddutvecklingens problemformulering skulle kunna påverka verksamheten i din egen förening.

- Låt var och en av deltagarna presentera sin modellskiss: Hur skulle seriesystem och distriktens arbete med spelarutveckling i se ut? Använd förslagen från boken som utgångspunkt till ert eget "breddutvecklingens elitprojekt", eller skall ungdomsfotbollen vila på en annan värdegrund?
- Hur skulle breddutvecklingens föreningslicensiering kunna vara utformad? Vilka krav skulle finnas på en "femstjärnig" förening?
- Ta det bästa från era modellskisser. Enas om en gemensam modell för er förening och för fotbollen i stort. Blunda och tänk nytt! För vem finns ni till?

ANTECKNINGAR

LÄXA INFÖR FEMTE TRÄFFEN:

Läs del 4 av *Så funkar ungdomsfotboll*. Ta på supporterglasögonen och se en landskamp. Känn efter vad du känner. Fundera på vad det "lag" du älskar är. Fundera på de gruppsykologiska mekanismer som väcks av "idéburna kollektiv" och som i en viss mening gör oss avtrubbade. Fundera på alla obekväma beslut man måste ta som en fotbollsledare. När förvandlar det kollektiva målet människor till ett medel för att nå målet? Fundera på det verkliga livets gemenskaper och idéburna kollektiv. Fundera på din egen grundläggande moral och dina relationer till andra människor i din familj och på ditt arbete. Kan fotbollen förklara världen?

DEL IV

FOTBOLLEN FÖRKLARAR VÄRLDEN

LÄS KAPITEL 16: FOTBOLLEN FÖRKLARAR ONDSKANS BANALITET

- Bokens avslutande fyra kapitel vill visa att fotbollen kan hjälpa oss att förstå människan som moralisk individ och flockvarelse. Tesen är att våra känslor och reaktioner som fotbollstränare, spelare eller som åskådare på läktaren kan lära oss något om vår motsägelsefulla natur. Är det så? Diskutera bilden av knattelaget som en förhistorisk stam präglad av familjära och vänliga relationer. Jämför sedan med bilden av fotbollen som ett stiliserat stamkrig. Finns både den lättjefulla lekande människan och den aggressiva krigaren sida vid sida i människans väsen?
- Fundera på om du känt hur kärleken till ett lag också fått dig att känna aversion mot motståndarsupportrar och ett förakt mot spelare som "svikit" ditt lag. Diskutera vad känslorna gör med oss. Vad är det för "lag" vi älskar? Varför blir fotbollen så viktig att supporterns hela känsloliv färgas? Är det samma typ av känslor som verkar när vi älskar ett land och är beredda att gå ut i krig?
- Fundera och diskutera mekanismerna som gör oss avtrubbade och glömma bort den familjära gruppens sätt att relatera till sina medmänniskor. Ta bilden av ett knattelag: Varför blir vi så upprörda när knattelag toppas? Varför är det inte lika fel att peta en vuxen spelare? Vad har hänt på vägen?
- Det banala i den ondska Hannah Arendt pekar ut är att den finns mitt ibland oss. Det är en mekanism som får till synes vanliga människor att acceptera att mänskliga hänsyn och som sätter empatin åt sidan. Vi gör bara vårt jobb, vi fransäger oss vårt personliga ansvar. Historiens folkmord visar också att tillsynes helt vanliga människor kan begå ohyggliga gärningar. Vad beror det på? När blir målet så viktigt, eller den kollektiva yran så stark, att vi slutar känna empati med offret? Kan fotbollen hjälpa oss att se skillnaden mellan den solidariska, medkännande människan, den blint sympatiserande supportern och den avtrubbade administratören i oss? Kan vi lära något om de här mekanismerna som gör oss avtrubbade genom att studera oss själva på fotbollsläktaren?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 17: FOTBOLLEN FÖRKLARAR ELITISMEN

- I kapitlet diskuteras två utvecklingsideal, vilka? Hur hänger de ihop? Rymmer båda en del av sanningen om hur utvecklingen går framåt?
- Hur skulle du definiera elitism? Håller du med om att elitismen förutsätter en konkurrenspräglad världsbild och en önskan av "eliten" att bevara status quo?
- Hur hänger det slumpfyllda och nyfikna kunskapssökandet ihop med våra tilltagande försök att styra upp och reglera fotbollsutbildningar?
- Hur främjar vi kreativitet och nyfiken kunskapstörst i fotbollen och i livet?
- Hur elitsatsar man egentligen? Skissera på en utvecklingsplan som mer betonade kreativitet och inifrån kommande lust.

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 18: FOTBOLLEN FÖRKLARAR HYCKLERIET

- Det finns flera sätt att vara en hycklare som värdekompassen hjälper oss att se. Det ena sättet är att säga en sak i ett sammanhang och göra något annat i en annan

situation. Ett annat sätt att hyckla är när man använder begrepp så att ordens betydelser glider. Det man säger låter som en sak i åhörarnas öron men betyder något annat ur ens eget perspektiv. Vilken typ av hyckleri är värst? Ge exempel på båda sätten att "hyckla".

- Diskutera vad begrepp så som "laganda", "individanpassning", "nivågruppering", "toppning", "talang", "lagspelare", "individualism", "kärlek till klubben", "lojalitet" och så vidare betyder beroende på värdegrunden hos den som använder ordet. En slug ledare kan använda sig av betydelseglidningar för att dupera eller för att få folk med sig. Ta fram egna exempel eller diskutera exemplen från boken. Öva upp er filosofiska känsla. Låt era respektive experter definiera begreppen utifrån respektive perspektiv.
- Kompassen visar också att man inte kan töja på betydelserna hur som helst. Varför inte? När klingar orden falska?
- Så här står det i kapitlet: *"I den bibliska berättelsen byggdes Babels torn som en enande symbol för alla människor, men tornet föll och ledde i stället till splittring och språkförbistring. Det slår mig att tävlingsfotbollens lagbildningar också är en sådan enande symbol som samtidigt splittrar. Varje lagbygge vilar på en spänningsfält av konflikter. Samförståndet i och omkring ett ungdomslag står därför på en bräcklig grund. Nedbrytningsprocessen börjar i samma stund som tävlingsmatcherna dyker upp. Det krävs många vackra ord om gemenskap och laganda för att hålla ihop ett lag, ord som har mycket olika betydelser från en situation till en annan."* Är Babels torn en rättvisande bild av lagidrottens filosofiska problem?
- Kapitlet avslutas med ett ställningstagande för fotbollens enhet. *"Fotboll, som ett globalt kulturfenomen, är vad den är just för att den innehåller så många sidor. På gott och ont är fotboll ett storslaget drama, fyllt av passion, gemenskap och glädje, och därför också fyllt av besvikelser, sorg och svek."* Varför skall fotbollen förbli vad den är och inte omvandlas till något annat? Håller du med? Vad lär sig barn och ungdomar i detta "ödesdrama"?
- Vad innebär det för dig att "vara sann mot dig själv och vad du står för i ditt ledarskap"?

ANTECKNINGAR

LÄS KAPITEL 19: FOTBOLLEN FÖRKLARAR MÄNNISKAN

- I boken sista kapitel görs ett försök att driva tesen från inledningen i hamn:
"Fotbollen visar oss vad vi står för och hur vi innerst inne ser på samarbete, lojalitet och gemenskap, på makt och underordning, på kollektiv och individ, på rättvisa och ansvar, på lek och allvar. Fotbollskulturen är en ideologisk spegel som har bäring långt bortom idrotten." Tycker du värdekompassen går att använda ute i "verkliga" livet? Kan den appliceras på organisationer och samhällen? Åt vilket håll pekar din kompass bland vänner, på arbetet och i föreningslivet? Åt samma håll eller byter du värdegrund beroende på situation? Är du i grunden en "konkurrensmänniska" eller en "solidaritetsmänniska"? Är du en kollektivist eller en individualist? Tror du på individens solidariska ansvar eller tänker du att en var är sin egen lyckas smed?
- Vad vill du att ungdomarna i ditt lag skall lära sig om livet?

ANTECKNINGAR

LÄXA INFÖR FORTSÄTTNINGEN:

Förändra världen! Nu är det dags att fortsätta processen i din förening. Boka in en tid för en ledarkonferens. Gör din förening och kanske rent av världen till en lite bättre plats att vara i! Börja nu.

